

Det är dags att omvärdera kyrktanterna

- Den här kappan har varit bra, den har hållit i arton år nu, sade en äldre diakonissa belåtet för några år sedan. Kappan var nog inte trendig ens när den köptes och den var det definitivt inte efter arton år. Men den var slitstark och den såg fortfarande oanvänd ut. Och det var en slitstark kappa hon en gång önskade sig.

Jag har mött många tanter som hon i kyrkan. Försynta, stillsamma, utan att göra sig märkvärdiga, intar de sin vanliga plats bland bänkarna när det ringer samman till gudstjänst. De är levande i bönen och generösa när kollekthåven kommer. Ofta bakar de till församlingsaftnarna och skänker sina kakor. De ger av sin tid och sina pengar i syföreningen och syr ihop avsevärda summor för ideell verksamhet och så har de roligt på köpet.

Det är lätt att raljera och göra sig lustig över kyrktanterna om man lever i en värld av moderiktiga kläder, kontokort och representationsmiddagar. Kyrktanterna företräder en helt annan värld och lever efter helt andra värderingar än det som många tror är det ljuva livet. Och de är glada att de slipper drabbas av detta ljuva liv. De skulle uppfatta det som motsatsen om de tvingades in i det.

Kyrktanter förresten – det finns inte så få män av den här sorten också, män liknande Natanael om vilken Jesus sade: där är en sann israelit, en som är utan svek.

Kyrktanter och kyrkgubbar ger hos många människor associationer till fördömande moralism. Sådana kyrkligt aktiva finns naturligtvis, men de är inte i majoritet. Det är dags att omvärdera kyrktanterna. Jag har fakta för detta påstående. Centrum för samtidsanalys gjorde en undersökning av vad folket i Sverige av olika nationalitet och religion tror och vilka värderingar de har. Alla som tror att kyrktanterna är en samling inskränkta bigotta munsnörperskor med knut i nacken och en utstrålning av ogillande inför alla uttryck av livsglädje får sig en tankeställare.

De i folket i vårt land mest intresserade av andra länder och främmande kulturer finns bland de praktiserande troende. Åldersmässigt ligger de högsta värdena bland kvinnor som är 65 +. Intresset för sociala frågor är också högst bland praktiserande troende kvinnor 65 +. Detsamma kan sägas om engagemanget i jämlikhetsfrågor. Bland kvinnor 65 + finns den starkaste önskan om ett stabilt samhälle. Att vara förlåtande och visa överseende med andra har sin starkaste förankring bland aktivt troende kvinnor över 65.

Aktivt troende är laglydiga. Det är bland de aktivt troende och de som är 65 + som siffran är högst för dem som anser att det är ett brott att anlita svart arbetskraft. 45 % i åldrarna 15 – 40 anser att deltagande i civilt motstånd och olagliga demonstrationer är ett brott, medan motsvarande siffra för dem som är 65 + är 66 %. Ser man till trosuppfattning är det 22 % av ateisterna mot 40 % av de praktiserande troende ser olagliga demonstrationer som ett brott.

På frågan om de tillfrågade kunde tänka sig att utföra vissa handlingar om de visste att det inte skulle bli någon påföljd kan 65 % av ateisterna tänka sig att anlita svart arbetskraft om de visste att det inte skulle få någon påföljd medan motsvarande siffra för de aktiva troende är 39 %.

Undersökningen ger ett otal intressanta upplysningar om värderingar i folket. Något har exempelvis hänt med sexualmoralen. Mer än hälften av de praktiserande troende, 56 %, tycker inte att det är fel att ha sex före äktenskapet. Endast 21 % företräder idag den traditionella synen att detta är fel. Öppenheten för en ny syn är faktiskt lika stor bland kvinnor som bland män.

Kärlek är en sak och prostitution en annan. 88 % av de aktivt troende tar avstånd från köp av sexuella tjänster. Ser vi till könsskillnaderna tar 83 % av kvinnorna avstånd från prostitution mot 56 % av männen. Ställda inför frågan om homosexuella skall ha rätt att adoptera barn är 25 % av befolkningen som helhet öppen för detta medan motsvarande siffra bland de praktiserande troende är 13 %. I denna fråga i Centrums undersökning uppvisar kyrktanternas inte större tolerans än genomsnittet i befolkningen. Men jag tror inte att detta har med tolerans att göra, jag tror att motiveringen är omtanke om barnen.

Så skulle jag kunna fortsätta i fråga efter fråga. Tendensen är med vissa enstaka undantag klar. Kvinnor uppvisar större laglydnad än män. Och de religiöst aktiva uppvisar större laglydnad än andra grupper. De som kräver större kvinnlig representation i styrelser av olika slag får här ett oväntat stöd. Ofta säger en man (naturligtvis) att det är viktigare med kunskapskompetens än med könskvotering. Det låter ju bestickande. Men frågan ställs aldrig om alternativa kompetenser. Undersökningen från Centrum för samtidsanalys visar tydligt att kvinnor har högre social kompetens än män i form av att de uppvisar större laglydnad och är mer toleranta.

Kyrktanternas är inte en majoritet av Sveriges befolkning, men de är i sin medmänsklighet och oegennyttighet en moralisk resurs för hela vårt samhälle. Jag har mött ett oändligt antal kyrktanter. De har det gemensamt att de ser människan och tycker att medmänsklighet är viktigare än principer. De utstrålar värme, de fördömer inte utan är beredda till generositet. Demoskops undersökning ger svart på vitt: det är dags att omvärdera kyrktanternas.

Bengt Wadensjö